

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอการสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 121 โรงเรียน จำนวนครู 1,561 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 121 โรงเรียน โดยวิธีการกำหนดจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 40 ; อ้างอิงจาก Krejcie and Morgan. 1970. **Educational and Psychological Measurement**. P.608) ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นแต่ละชั้นทำการสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 38 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 114 คน
 - 2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 54 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 162 คน
 - 2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 29 โรงเรียน ครูผู้สอน จำนวน 87 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .55-.88 และความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 363 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 363 ฉบับ คิดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 100%

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. เปรียบเทียบคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และหากพบความแตกต่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ และนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร สามารถนำไปใช้ในการบริหารการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผลการดำเนินการ

ทำให้ได้แม่แบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนาวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อขยายผลไปยังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่าง และนำไปอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ อันจะช่วยสร้างให้สังคมแห่งคุณธรรม ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นการเสริมสร้างป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย มีความสำนึกในหน้าที่และตั้งตนอยู่ในความดี เป็นแบบอย่างของสังคมได้ และได้จัดการพัฒนา กฎหมายสำหรับผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง พัฒนากัน โดยใช้หลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติ หน้าที่ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปบูรณาการ กับการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา. 2550 : 40-41) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กว้าง เสียงล้ำ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรม ด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สมพิศ สุขปัญญา (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำและคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ วิเชียร บุญกล้า (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 วิเคราะห์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับนโยบายและ การอบรมพัฒนาด้านคุณธรรมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างต่อเนื่อง และได้ นำหลักคุณธรรมมาใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ สามารถปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ประสพผลสำเร็จ

ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ต้องการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ และใช้ระบบการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาวินัยคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาทักษะในระดับสถานศึกษา สามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนจนสามารถนำไปปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550 : 40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร แพร่ม้วน (2551 : 79) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้เชิงประจักษ์ของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้เชิงประจักษ์ของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามคุณลักษณะการศึกษ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถัดดา ครสวรรณ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามคุณลักษณะการศึกษแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชา สร้างแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำงานของตนภายในกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติขององค์กรและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้น ๆ โดยเฉพาะความจงรักภักดีต่อวิชาชีพและความซื่อสัตย์ต่อองค์กร ผู้บริหารบางคนย้ายมาทำหน้าที่ที่ตัวเองไม่เคยคิดมาก่อนหรือไม่อยากอยู่ แต่ได้รับคำสั่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผลก็คือทำงานอย่างขอไปทีให้เหตุการณ์ผ่านไปวัน ๆ ที่สำคัญผู้ได้บังคับบัญชาไม่ค่อยจะพบหน้าอีกด้วย นับว่าเป็นโชคร้ายขององค์กรนั้นที่ได้ผู้บริหารที่ไม่มีคุณธรรม ไม่รักและภักดีต่อองค์กรและวิชาชีพของตน และมีความเห็นแก่ตัวมากที่สุด ส่งผลไปถึงผู้ได้บังคับบัญชา ไม่แน่ใจความเป็นผู้นำของผู้บริหารและความมั่นคงในอาชีพของตน (ประวัตติ พันผาสุข, 2549 : 20) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติบัณฑิต นามโคตร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร บุญกล้า (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษา

การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน ซึ่งมีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล ละอองคำ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารสังกัดเทศบาลในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏว่า บุคลากรสังกัดเทศบาลในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เห็นว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักบริหารต้องมีพรหมวิหาร 4 ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ คือ เมตตา ความรักความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน กรุณา ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม นักบริหารต้องมีความสงสารเห็นใจ และคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้น มุทิตา ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข นักบริหารต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น โดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้นมาทาบรัศมี อุเบกขา ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่งนั้น มีความยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ (พระราชวรมุณี. (ประยูร ธรรมจิตโต) 2541 : 40) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเสริม มงคลดาว (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนและกรรมการโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟากรี ทองดีบุตร (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก มีคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ควรนำผลการศึกษาไปใช้และศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้ในการประพจน์ปฏิบัติตน มีเหตุผลวางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม การแสดงออก ปฏิบัติตรง ๆ ด้วยความเสมอภาค ตัดสินปัญหาโดยชอบธรรม คอยแนะนำชี้ทาง วิธีการ ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้ในการประพจน์ปฏิบัติตน มีความกรุณาสงสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วยความเต็มใจเสมอ รับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา เอาใจใส่ ปฏิบัติตนต่อทุกคนเสมอภาคกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลจากการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการประพจน์ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณงามความดีและประพจน์ปฏิบัติตนแต่สิ่งที่ดีงามด้วยความสำนึกในจิตใจ เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูผู้สอน นักเรียน และบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมคุณธรรมและการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2